

**EKLO –
HAZELAARSTRAAT 2
SNUIFMOLENSTRAAT 1**

**Archeologienota
Verslag van resultaten**

BUREAUONDERZOEK: 2017J290

Gunther NOENS

Sander VAN DE VELDE

Pieter LALOO

Project:

Eeklo – Hazelaarstraat 2 Snuifmolenstraat 1 : bouw van een meergezinswoning

Opdrachtgever:

De Vlaeminck bouw nv
Vliegplein 27, 9991 Adegem
BE0879.802.767

Uitvoerder:

GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
GUNTHER NOENS, SANDER VAN DE VELDE, PIETER LALOO

© 2017 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

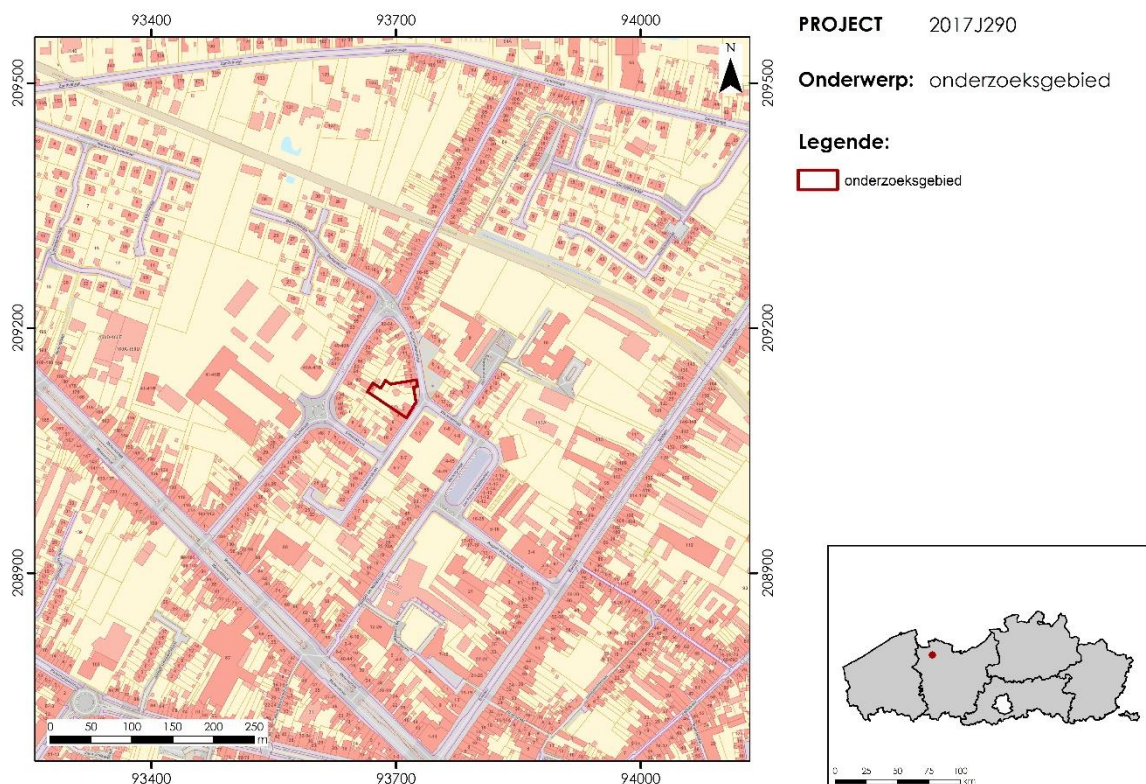
INHOUD

Inleiding	3
1. Bureauonderzoek.....	4
1.1 Beschrijvend gedeelte.....	4
1.1.1 Administratieve gegevens.....	4
1.1.2 Onderzoekskader	6
1.1.2.1 Door initiatiefnemer geplande werken en bodemingrepen	6
1.1.2.2 Criteria voor de noodzaak van een archeologienota.....	9
1.1.3 Onderzoeksoopdracht	10
1.1.3.1 Vraagstelling.....	10
1.1.3.2 Randvoorwaarden.....	10
1.1.4 Werkwijze & strategie.....	11
1.2 Assessmentrapport	12
1.2.1 Landschappelijke situering	12
1.2.2 Historisch-cartografische context.....	16
1.2.3 Archeologische context	19
1.2.4 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	21
1.2.5 Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed	22
1.2.5.1 Gemotiveerde tekstuele verwachting.....	22
1.2.5.2 Zones waar geen archeologisch erfgoed aanwezig is of verwacht wordt ..	22
1.2.5.3 Zones waar archeologisch erfgoed vastgesteld is of verwacht wordt	23
1.3 Bijlage.....	24
1.3.1 Lijst van figuren.....	24
1.3.2 Lijst van tabellen	24
Samenvatting	25
Bibliografie.....	26

Inleiding

De Vlaeminck bouw nv plant in Eeklo (provincie Oost-Vlaanderen) een aantal bodemingrepen in een projectgebied met een omvang van ca. 1608m² ter hoogte van de Hazelaarstraat nr. 2 en de Snuifmolenstraat 1, gelegen op de kruising van de Hazelaarstraat, Weversstraat en Snuifmolenstraat (Figuur 1). De geplande bodemingrepen overschrijden de criteria opgesteld door het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid voor stedenbouwkundige vergunningsaanvragen in Vastgestelde Archeologische Zones. Conform het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 is daarom een archeologisch vooronderzoek vereist dat resulteert in de opmaak van een archeologienota. GATE werd door de initiatiefnemer aangesteld voor de uitvoering van dit vooronderzoek en de opmaak van de archeologienota. Gezien een vooronderzoek met ingreep in de bodem niet mogelijk is omwille van de huidige toestand van het terrein resulteerde dit in een archeologienota op basis van enkel een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem met een advies naar eventueel uitgesteld (voor)onderzoek met ingreep in de bodem, werfbegeleiding of vrijgave.

Een archeologienota vormt de eindfase van een traject van archeologisch vooronderzoek, inclusief assessment, en wordt ter bekrachtiging ingediend bij het agentschap Onroerend Erfgoed. De doelstellingen van een archeologienota zijn een overzicht te bieden van de resultaten van de uitgevoerde onderzoekshandelingen binnen dit traject en een inschatting te geven van de waarde van het aangetroffen archeologisch erfgoed, inclusief een wijze voor de omgang daarmee. Het 'Verslag van Resultaten' dat in onderhavige tekst uit de doeken wordt gedaan, beschrijft het uitgevoerde vooronderzoek, en biedt inzicht in de uitvoeringswijze en resultaten van het onderzoek en in het wetenschappelijk potentieel en de betekenis van de archeologische waarden. Het vormt de basis voor de uitwerking van een 'Programma van Maatregelen' dat in afzonderlijk deel van de archeologienota verder zal worden toegelicht.

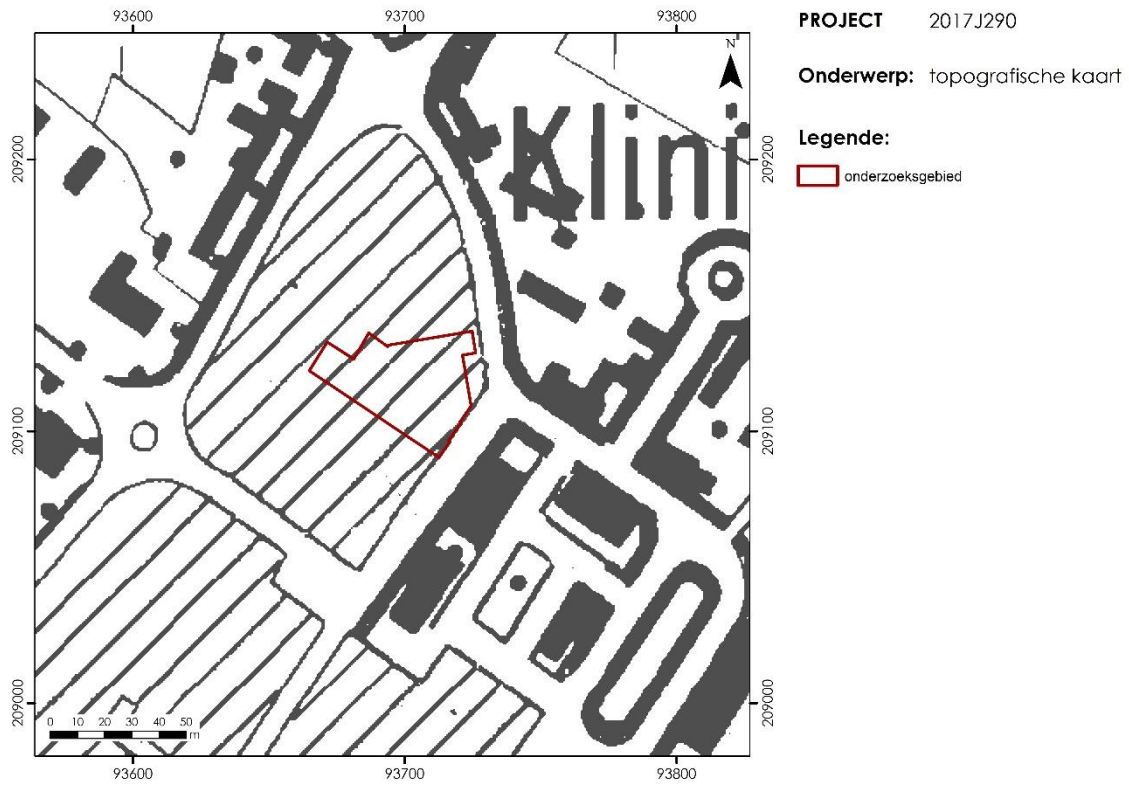
Figuur 1: Ligging van het onderzoeksgebied.

1. Bureauonderzoek

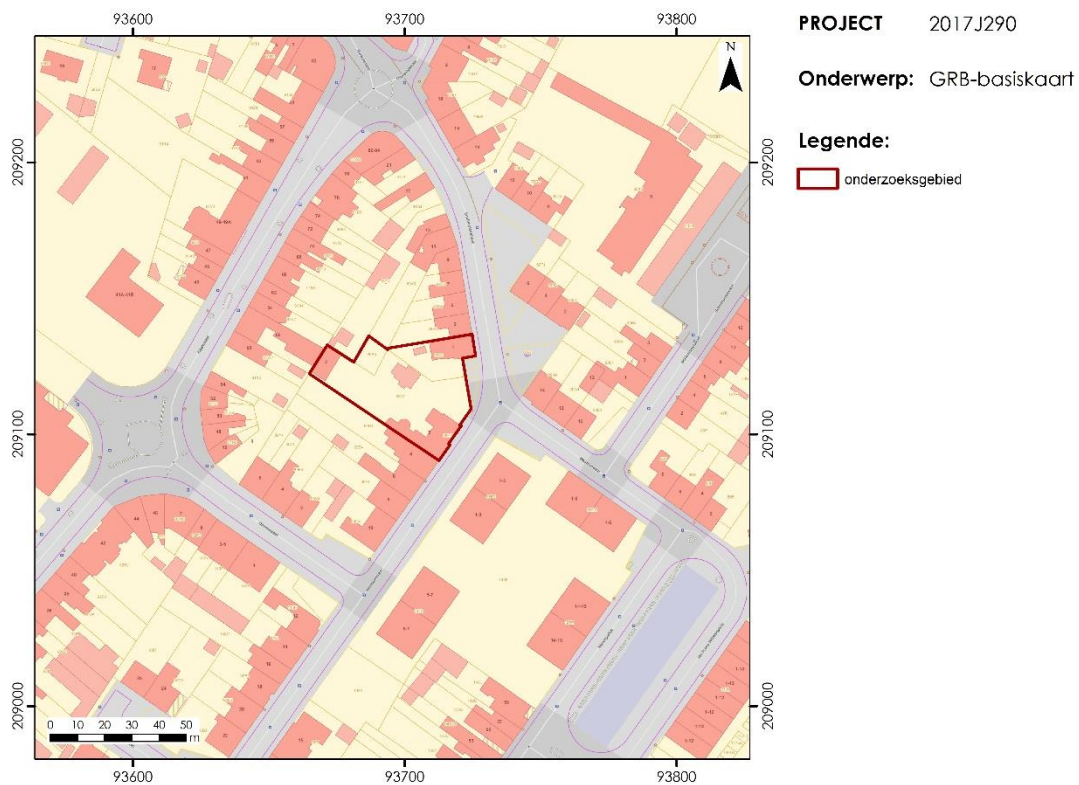
1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

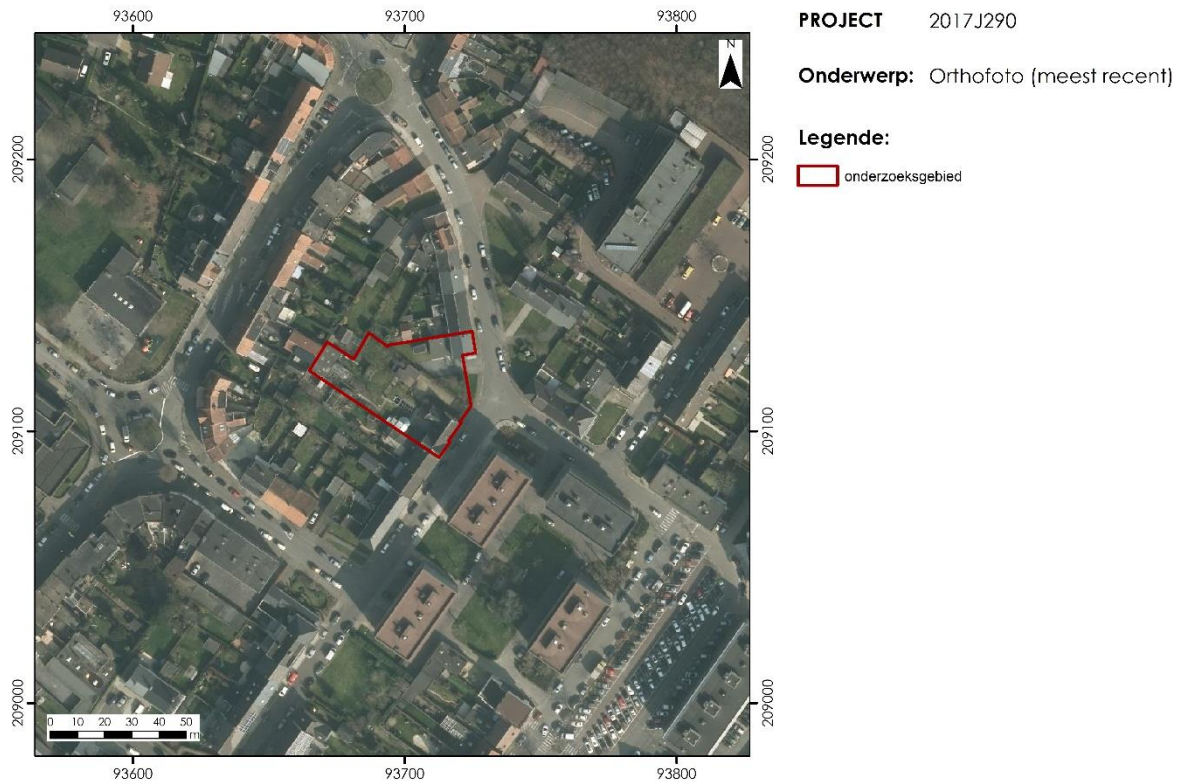
PROJECTCODE BUREAUONDERZOEK	2017J290			
LOCATIEGEGEVENS	Gemeente	Eeklo		
	Deelgemeente	n/a		
	Adres	Hazelaarstraat 2 - Snuifmolenstraat 1		
	Toponiem	na		
BOUNDING BOX (LAMBERT EPSG:31370)	X1	93665	X2	93726
	Y1	209137	Y2	209090
KADASTRALE GEGEVENS	Gemeente	Eeklo		
	Afdeling	2, Eeklo		
	Sectie	E		
	Perceelsnummer(s)	88G2, 88H2, 89B5, 89S4		
BETROKKEN ACTOREN / SPECIALISTEN (+ FUNCTIE)	n/a			
EXTERNE ADVISERING	n/a			

Figuur 2: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de topografische kaart (bron: Geopunt / NGI).

Figuur 3: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de kadasterkaart (bron: Geopunt).

Figuur 4: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de meest recente Orthofoto (bron: Geopunt).

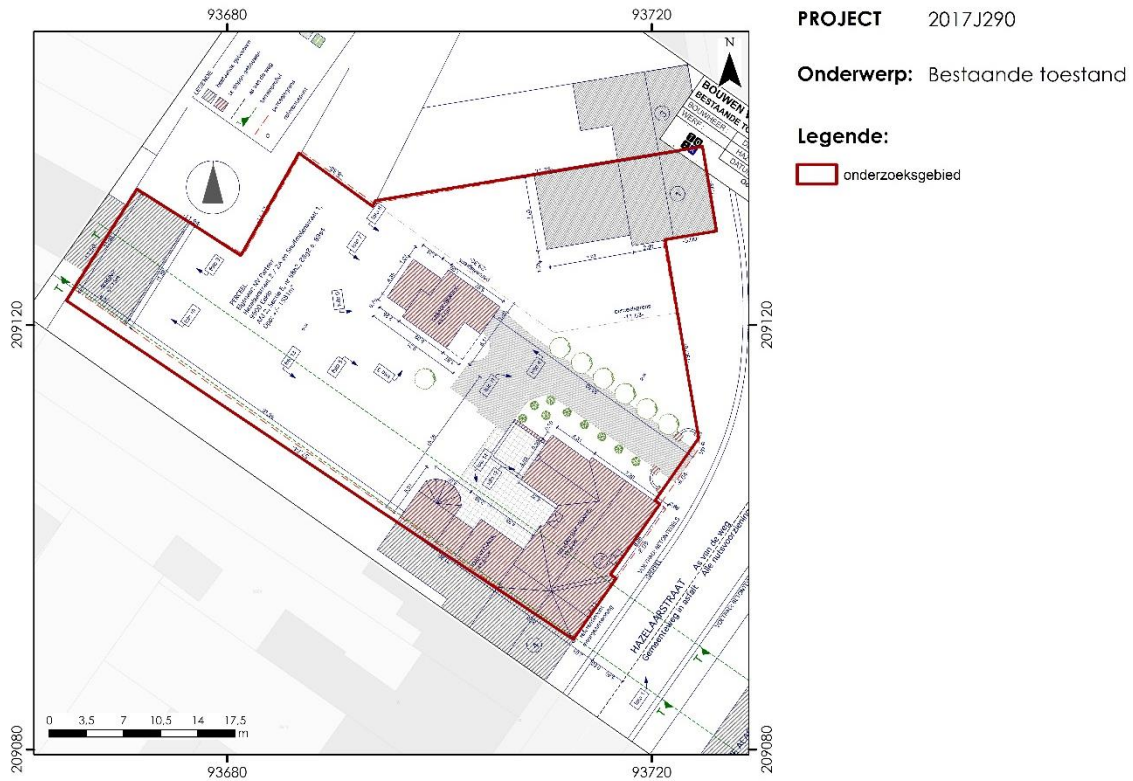
1.1.2 Onderzoekskader

1.1.2.1 *Door initiatiefnemer geplande werken en bodemingrepen*

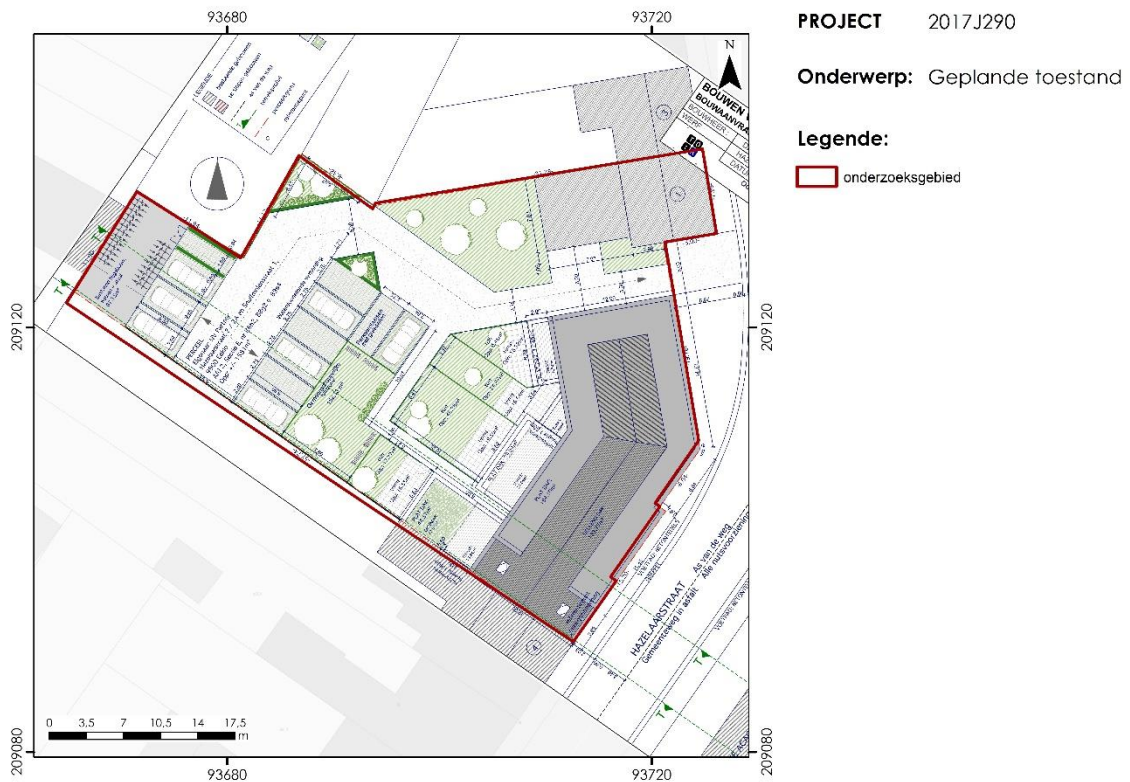
De initiatiefnemer plant een herinrichting van bestaande percelen (ca. 1608m²) gelegen in het noordwestelijk deel van het centrum van Eeklo. Deze herinrichting gaat gepaard met de afbraak van een twee bestaande gebouwen, namelijk een woonhuis en niet aanpalende garages (samen ca. 272m²).

De stedenbouwkundige vergunningsaanvraag voorziet in de afbraak van de bestaande toestand gevolgd door de bouw van een nieuwe en grotere meergezinswoning (ca. 475m²) met bijhorende infrastructuur. Het nieuwe noch het bestaande gebouw bevatten ondergrondse ruimtes. De funderingen van het nieuwe gebouw worden ingegraven tot op vorstvrije en vaste bodem, op minder dan 1m diepte onder het huidige maaiveld. Het diepst uitgegraven punt ligt ter hoogte van de liftkoker (met een omvang van 5m²) op een diepte van 1m onder het huidige maaiveld. Deze liftkoker ligt volledig binnen de begrenzing van het huidige woonhuis. De locatie van de geplande woning overlapt voor ca. 40% van dit gebouw met het huidige woonhuis. De rest van het nieuwe gebouw, goed voor zo'n 212m² komt overeen met de huidige oprit en tuin. De geplande bijhorende infrastructuur bestaan uit toegangswegen, parkeerplaatsen, tuin- en terraszones opgebouwd uit een waterdoorlatende verharding, tegelverharding, graszones en -dallen, hagen en bomen. Deze infrastructuur wordt grotendeels aangelegd ter hoogte van niet bebouwde zones in de huidige tuin van het perceel alsook ter hoogte van de garages die worden afgebroken, samen goed voor een gebied van ca. 900m².

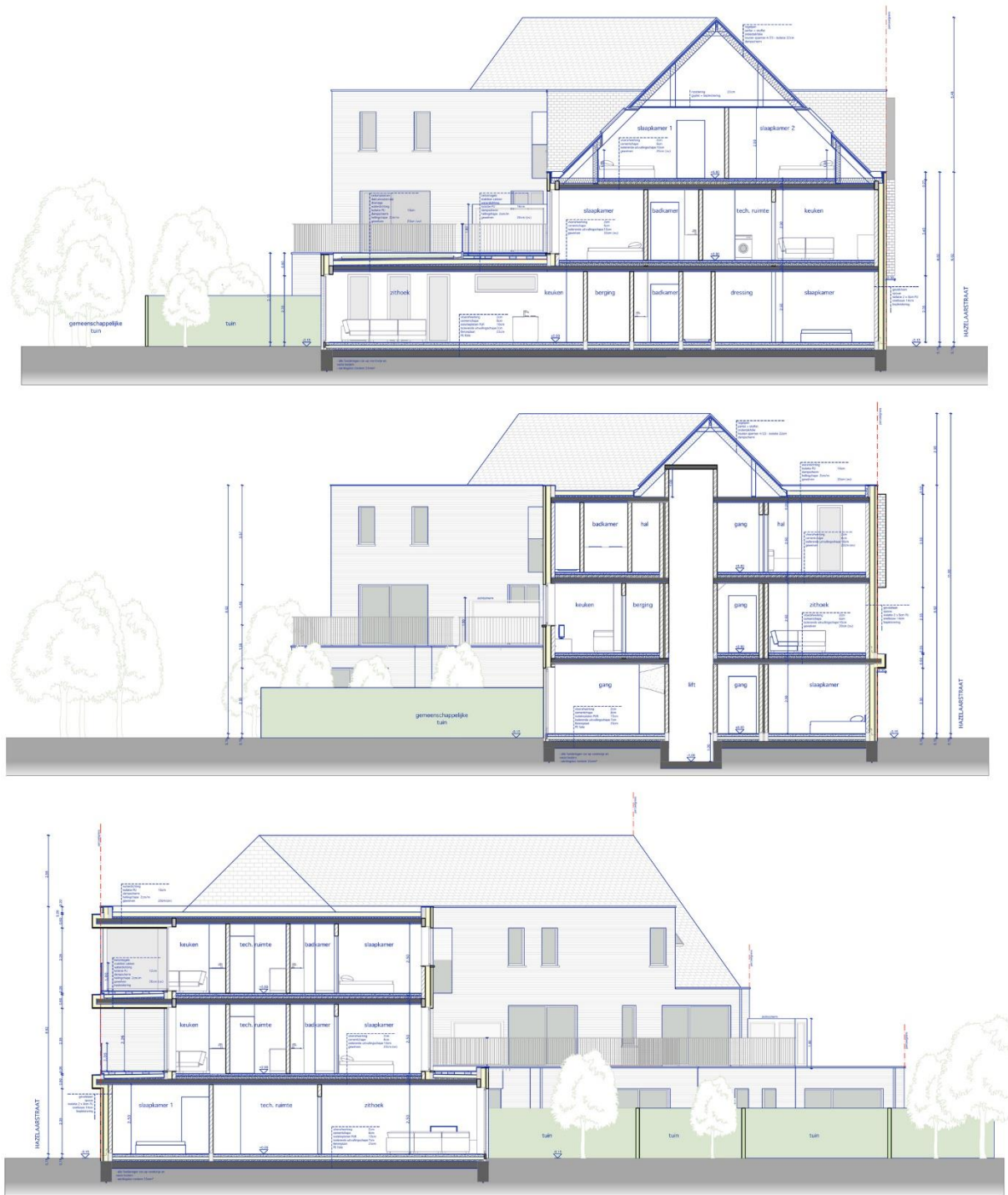
Grondplannen van de bestaande en geplande toestanden, zoals aangeleverd door de initiatiefnemer, zijn opgenomen in Figuur 5 en Figuur 6, een funderingsplan van het nieuwe gebouw is weergegeven in Figuur 7 en dwarsdoorsneden van de geplande bodemingrepen in

Figuur 5: Overzicht van de bestaande toestand (bron: De Vlaeminck Bouw nv).

Figuur 6: Overzicht van de locatie en aard van de geplande bodemingrepen (bron: De Vlaeminck Bouw nv).

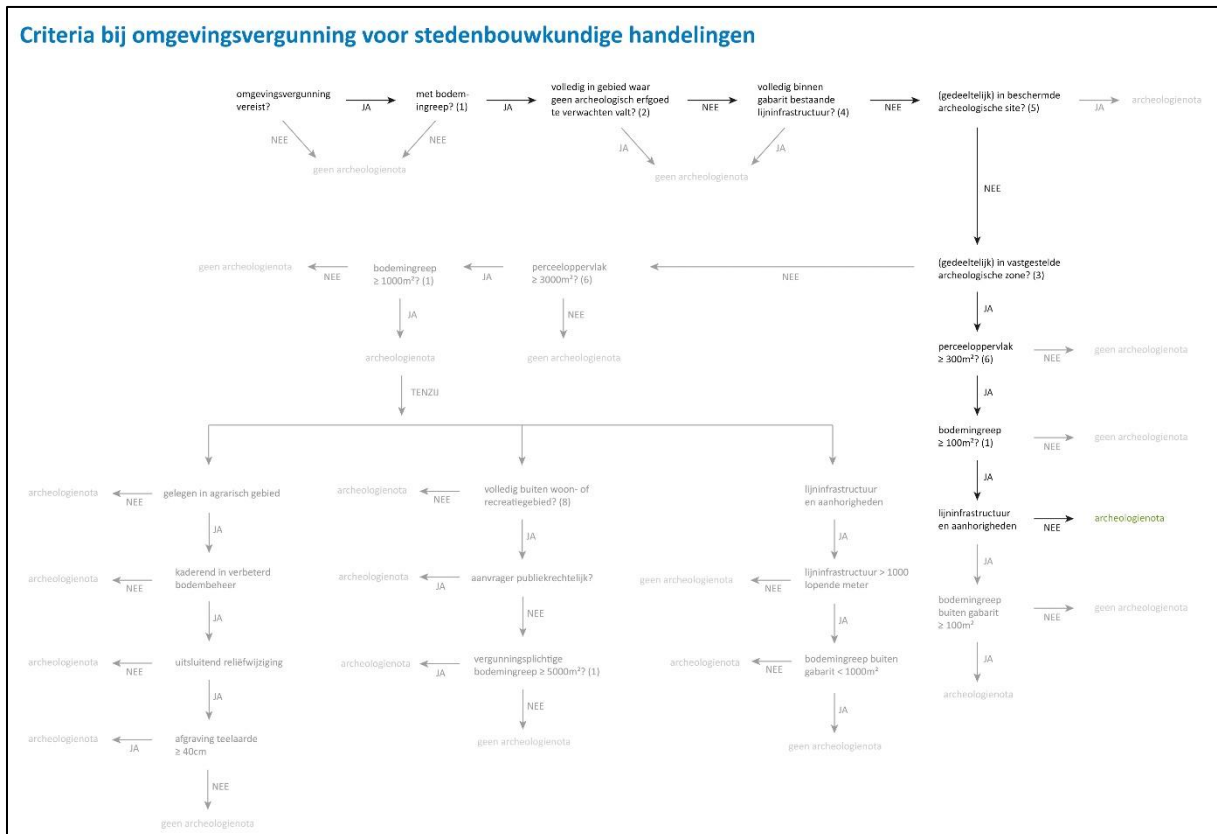

Figuur 8: Dwarsdoorsnedes van de geplande bodemingrepen (bron: De Vlaeminck Bouw nv).

1.1.2.2 Criteria voor de noodzaak van een archeologienota

Zoals blijkt uit het stroomschema van Figuur 9 overschrijden de geplande bodemingrepen de criteria opgesteld door het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid, en

dient dus, conform het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, een archeologisch vooronderzoek te worden uitgevoerd en een archeologienota te worden opgemaakt.

Figuur 9: Stroomschema met criteria en noodzaak voor een archeologisch vooronderzoek en de opmaak van een archeologienota voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. Het traject en de criteria die van toepassing zijn op de geplande bodemingrepen binnen het huidige project komen overeen met het in zwart aangegeven traject. (bron: aangepast naar https://www.onroerendergoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf)

1.1.3 Onderzoeksopdracht

1.1.3.1 Vraagstelling

Het doel van de bureaustudie, die een verplichte eerste fase vormt binnen elk archeologisch vooronderzoek, is te komen tot een inschatting van het archeologisch potentieel binnen het projectgebied op basis van een cartografisch en literatuuronderzoek, waarbij rekening wordt gehouden met de landschappelijke, archeologische en historische contexten, en met de aard en locatie van de geplande versturende bodemingrepen. Specifieke vraagstellingen zijn:

- Wat zijn de geplande bodemingrepen?
- Heeft het projectgebied een archeologisch potentieel?
- Is er reeds sprake van verstoring van dit potentieel? Zo ja, in welke mate?
- Vormen de geplande ingrepen een bedreiging voor het archeologisch potentieel?
- Welke aspecten verdienen aandacht bij eventueel archeologisch vervolgonderzoek?

1.1.3.2 Randvoorwaarden

n/a

1.1.4 Werkwijze & strategie

De bureaustudie gebeurt onder leiding van een erkend archeoloog van GATE. In functie van de geplande bodemingrepen en het archeologisch potentieel wordt het onderzochte gebied en haar directe omgeving in een landschappelijk, historisch en archeologisch kader geplaatst. Dit gebeurt op basis van een fysisch-, historisch- en archeologisch-cartografisch onderzoek en een literatuurstudie. Voor de huidige archeologische kennis wordt de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) als basis gebruikt, waar nodig aangevuld met informatie uit andere literatuurbronnen. De ontwerpplannen met informatie over de geplande bodemingrepen, verkregen van de initiatiefnemer, worden in een GIS-omgeving geprojecteerd ten opzichte van diverse fysisch-geografische, historische en archeologische kaartlagen die raadpleegbaar zijn op volgende websites:

- www.geopunt.be
- www.dov.vlaanderen.be
- <https://geo.onroerenderfgoed.be>
- <https://cai.onroerenderfgoed.be>

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Landschappelijke situering

Het onderzoeksgebied ligt in de Vlaamse Zandstreek, met name in het zuidelijk deel van de Slependammpolders ter hoogte van het Ruglandschap van Maldegem. Dit is een oost-west georiënteerd dekzandruggencomplex met steile zuid- en zwakke noordflanken, waarvan de top een microreliëf van ruggen en depressies vertoont. Dit Ruglandschap van Maldegem is gelegen tussen het Vlaklandschap van Eeklo in het noorden en heuvelcomplex Oedelem-Zomergem-Adegem in het zuidwesten (Jacobs et al. 1993; De Moor & Van de Velde 1994). De breedte van dit complex varieert tussen 1 en 3km. Tussen Adegem en Eeklo splitst het zich op in drie evenwijdige oost-west gerichte ruggen waartussen min of meer gesloten depressies voorkomen. Het onderzoeksgebied ligt op de zwakhellende noordelijk flank van dit complex dat ook gekend is als de grote Laat-Pleistocene dekzandrug van Gistel-Maldegem-Stekene.

Volgens de Tertiair-geologische kaart (Figuur 10) behoort de ondergrond tot het Lid van Ursel, onderdeel van de Formatie van Maldegem (code: MaUr, Jacobs et al. 1993). Het gaat om homogene grijsblauwe tot blauwe kleipakketten, nauwelijks kalk- en glauconiethoudend, met een dikte van 12-13m die ter hoogte van het onderzochte gebied diep begraven liggen onder een ca. 20-25m dik pakket van Quartaire afzettingen, en omwille van die reden verder weinig relevant zijn vanuit archeologisch standpunt.

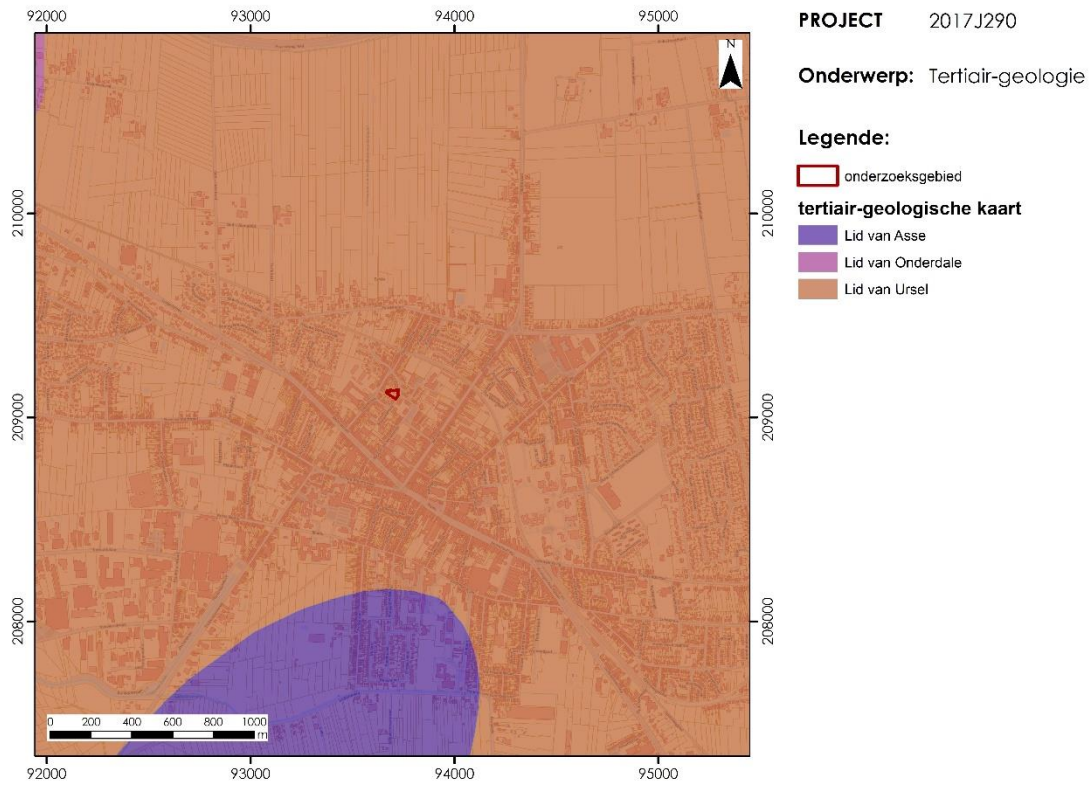
Op de Quartair-geologische kaart (Figuur 11) staat het gebied gekarteerd als type 3 (De Moor & Van de Velde 1994). Er is sprake om Laat-Pleistocene (en vroeg-Holocene?) eolische afzettingen uit het Weichseliaan (code: ELPw) en/of quartaire hellingsafzettingen (code: HQ) bovenop fluviatiele Weichseliaan-afzettingen (code: FLPw).

Op de Bodemassociatiekaart (Figuur 12) en de Bodemkaart (Figuur 13) is het onderzoeksgebied niet nader gekarteerd (respectievelijk codes: O en OB).

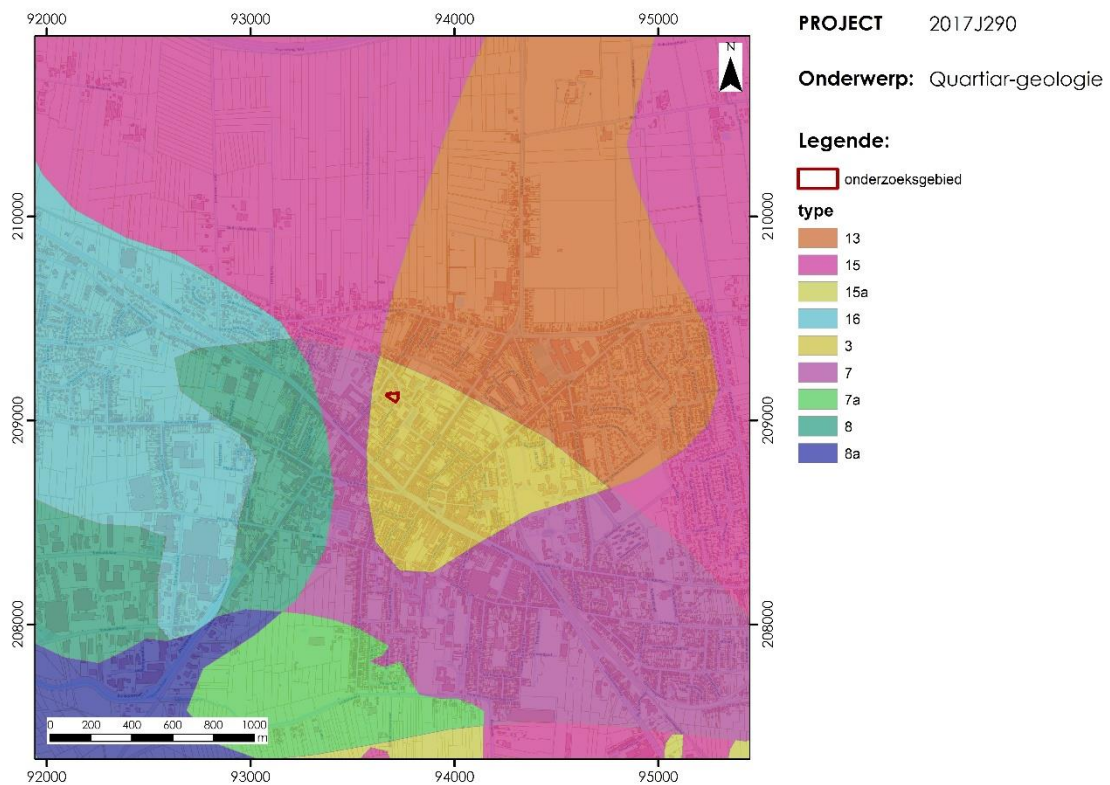
Hydrografisch behoort het onderzoeksgebied tot het Bekken van de Brugse Polders (Figuur 14), in een gebied waar het drainagepatroon sterk antropogeen beïnvloed is. De afwatering van dit deel van het Vlaklandschap van Eeklo gebeurt hoofdzakelijk langs het Leopoldkanaal dat zich zo'n 7km ten noorden van het onderzoeksgebied bevindt.

Zoals zichtbaar is op het Digitale Hoogtemodel (Figuur 15) bevindt het onderzoeksgebied zich vanuit landschappelijk-topografisch oogpunt duidelijk op de noordelijke zwakke flank van het dekzandcomplex Maldegem-Stekene uit het Weichseliaan. Op kleinere schaal is duidelijk dat de lokale topografie van het dicht bebouwde onderzoeksgebied en haar directe omgeving sterk beïnvloed is door antropogene ingrepen (Figuur 16).

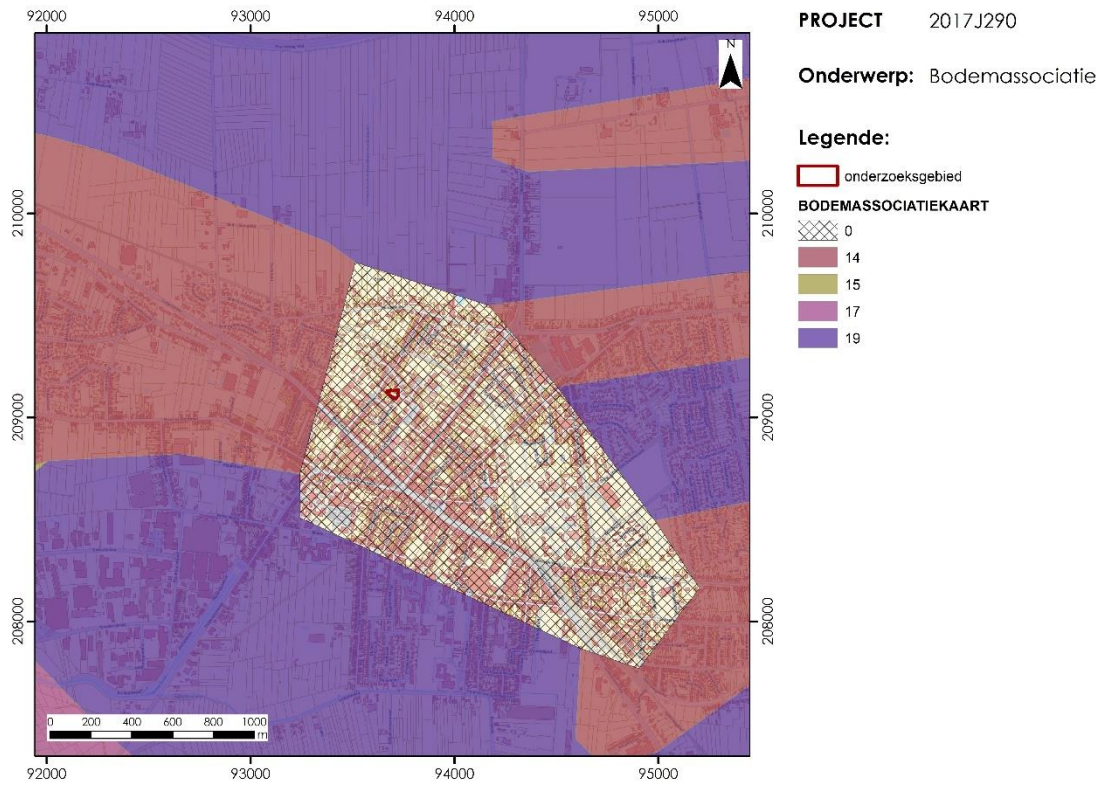
Op het Gewestplan staat het gebied aangeduid als woongebied. Volgens de orthofoto-opname uit 1971 was het perceel zelf, alsook een groot deel van de omliggende percelen, in het begin van de jaren 1970 nog grotendeels onbebouwd. De daaropvolgende opname uit de periode 1979-1990 toont echter een totaal verschillend beeld die gekenmerkt wordt door een sterk toegenomen bebouwing. Recente opnames tonen dat ca. een decennium geleden de tuin ook duidelijke wijzigingen heeft ondergaan.

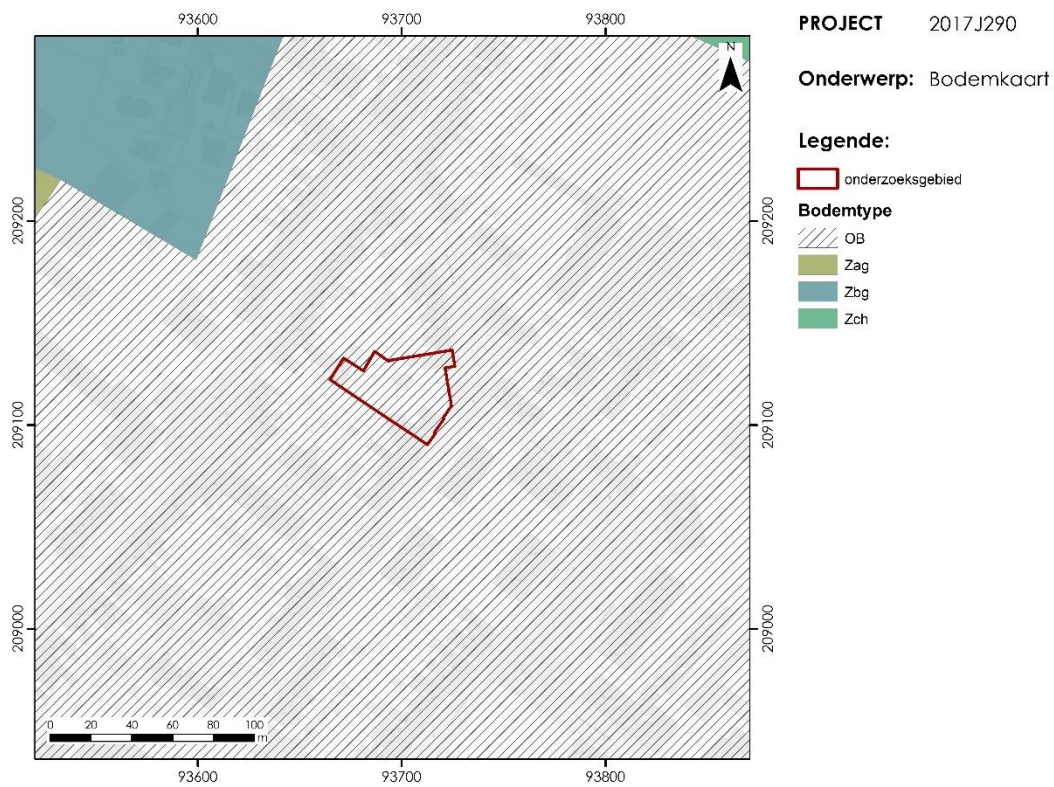
Figuur 10: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Tertiair geologische kaart (bron: Geopunt / DOV).

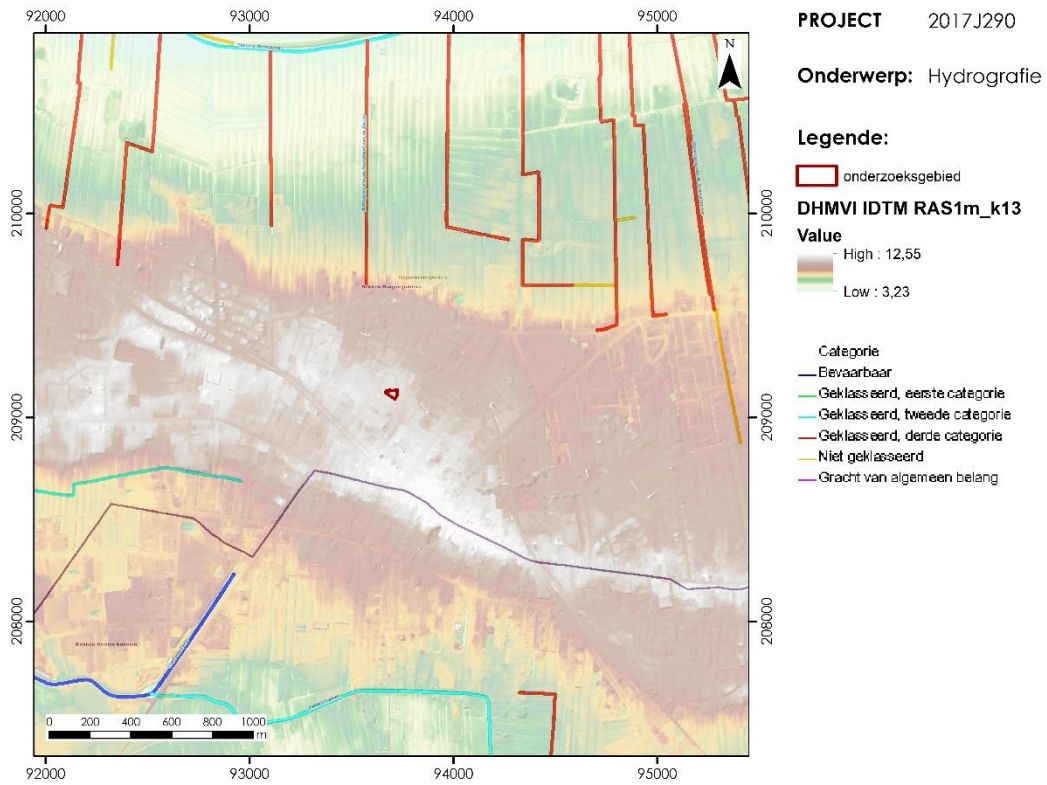
Figuur 11: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Quartair geologische kaart (bron: Geopunt / DOV).

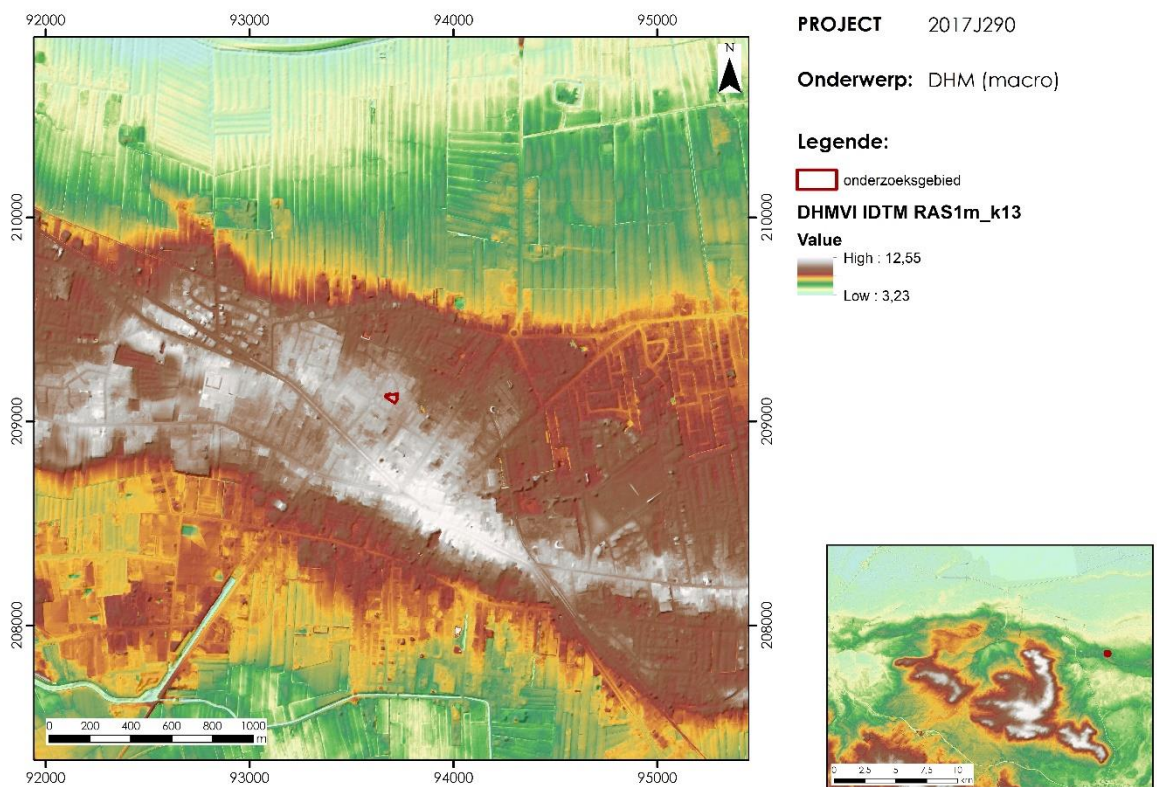
Figuur 12: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Bodemassociatiekaart (bron: Geopunt / DOV).

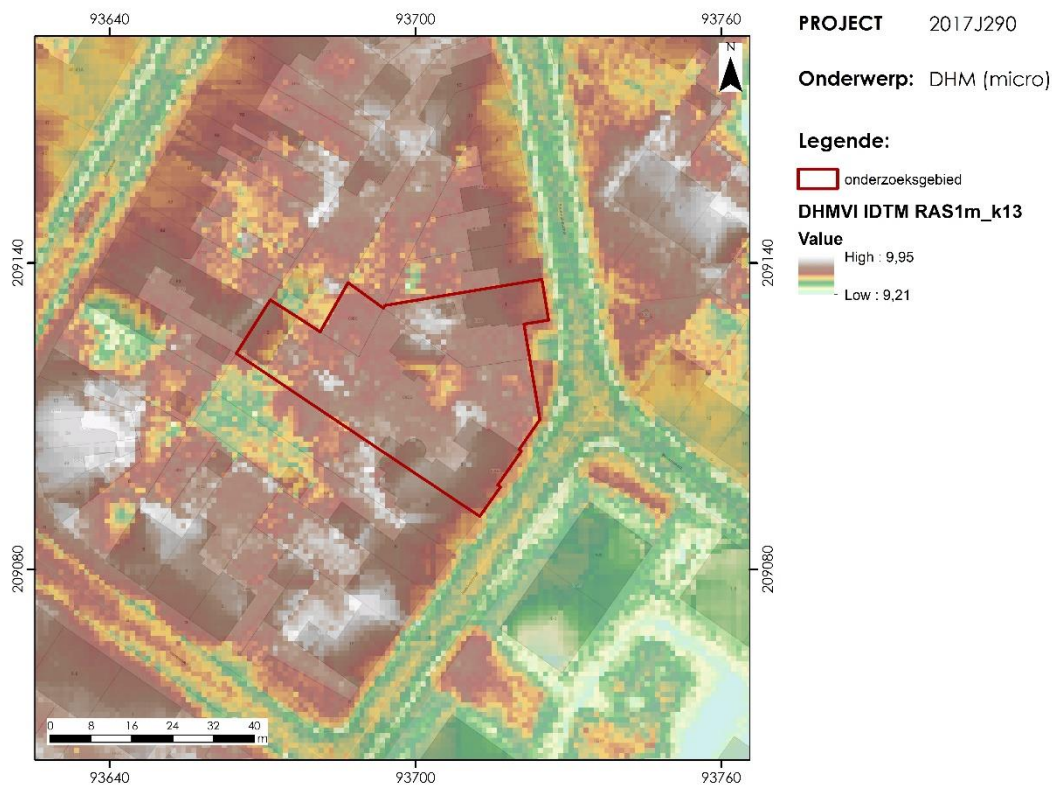
Figuur 13: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Bodemkaart (bron: Geopunt / DOV).

Figuur 14: Hydrografie van het onderzoeksgebied (bron: Geopunt / VMM).

Figuur 15: Het onderzoeksgebied t.o.v. het DHM (macroschaal) (bron: Geopunt / A-IV).

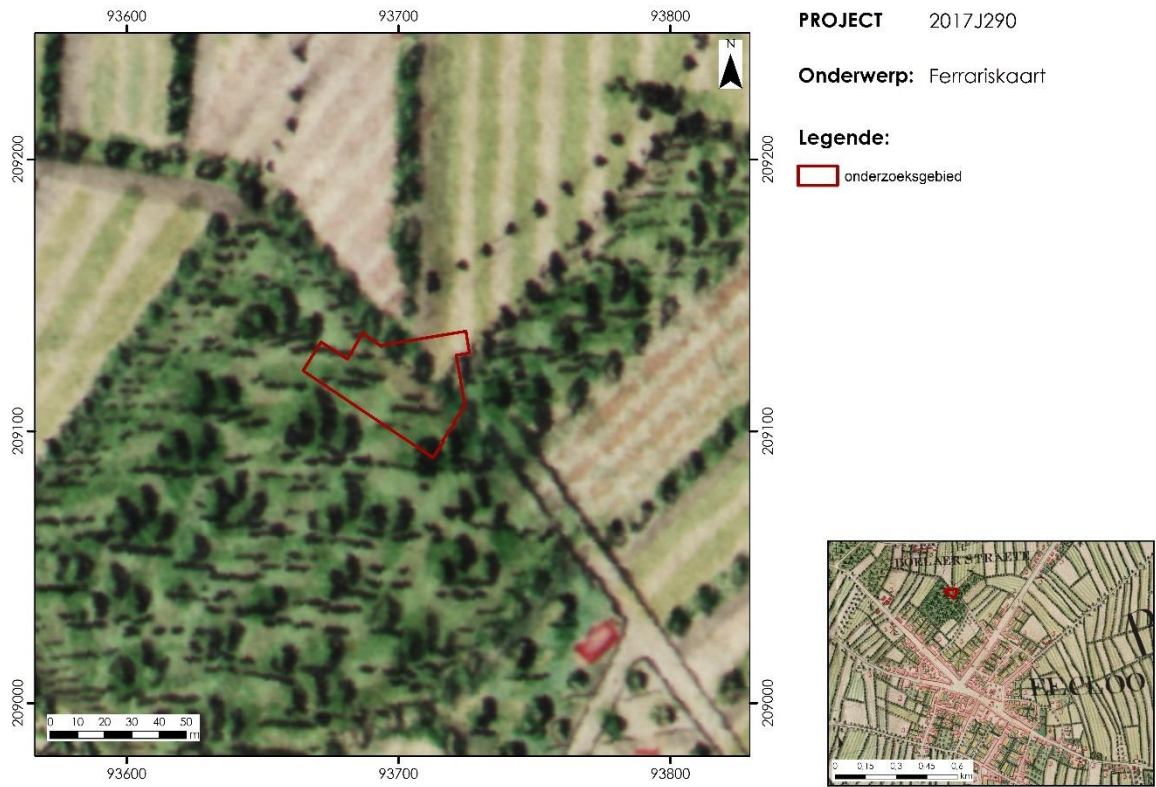

Figuur 16: Het onderzoeksgedebied t.o.v. het DHM (microschaal) (bron: Geopunt / A-IV).

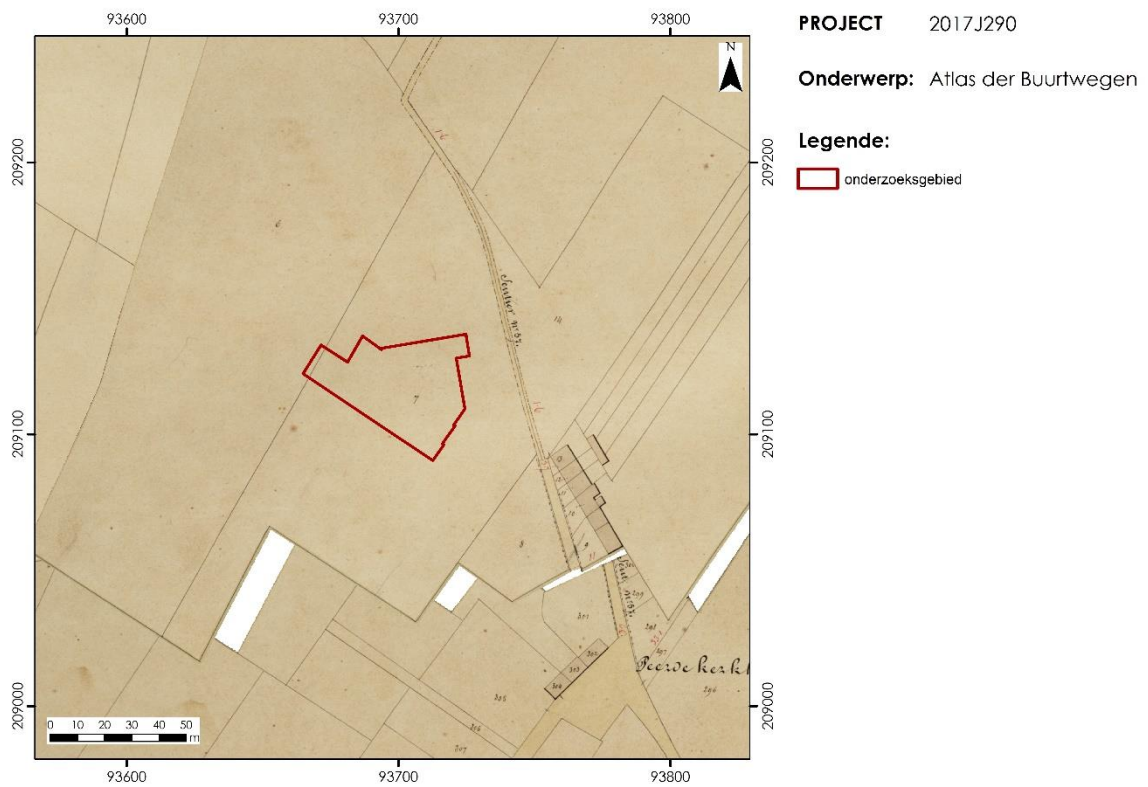
1.2.2 Historisch-cartografische context

Uit 18e eeuwse historische kaarten is duidelijk dat het onderzoeksgedebied toen in een nauwelijks bebouwde zone lag in het noordelijk deel van de historische stadskern van Eeklo, die sinds 2016 is opgenomen als archeologische zone (cfr. *infra*). Op de Ferrariskaart ligt het nagenoeg volledig binnen de grenzen van een bebost perceel, voornamelijk met lage begroeiing, dat vooral omgeven wordt door akkerpercelen en enkele honderden meter verderop eveneens bebouwing langsheen enkele hoofdstraten (Figuur 17). Direct ten zuidoosten van het gebied bevindt zich een doodlopende landweg.

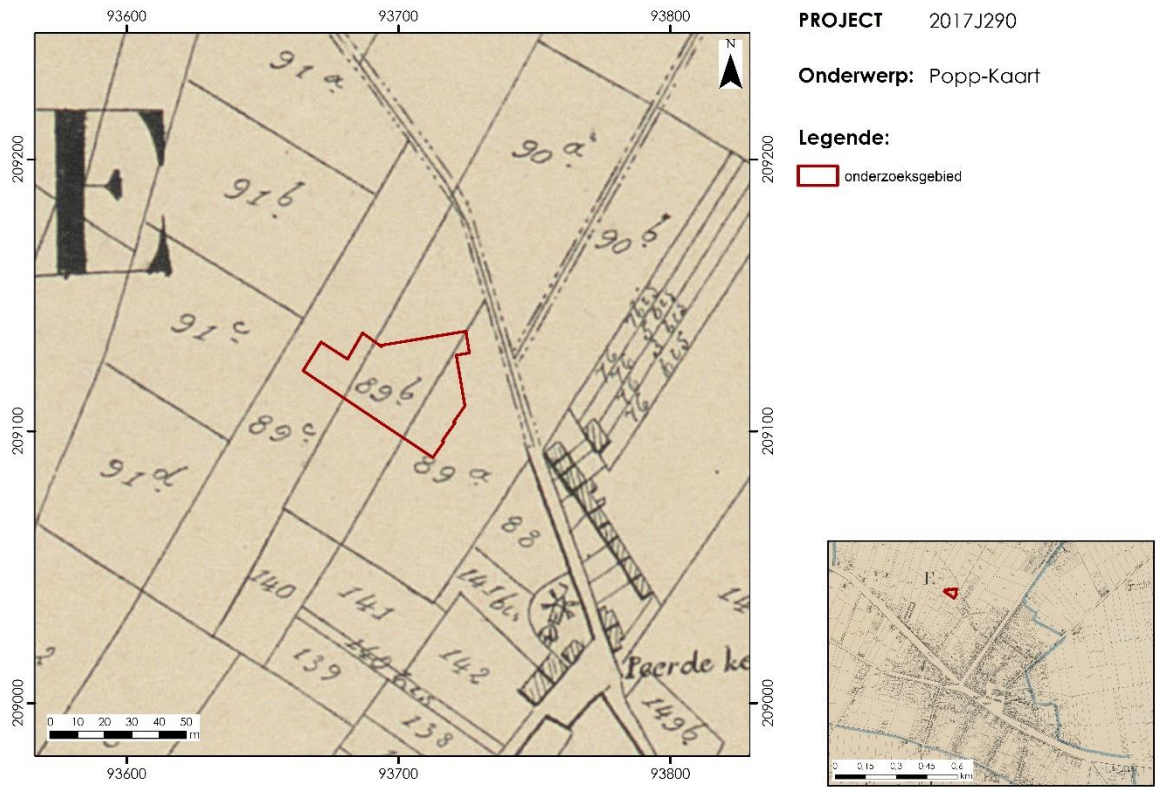
Deze landweg, maar dan doorgetrokken, is ook aanwezig op de Atlas der Buurtwegen uit halfweg de 19e eeuw en wordt daar aangeduid als "Sentier nr. 57" (Figuur 18). Deze 19e eeuwse kaart toont verder ook een duidelijk afwijkende perceelsindeling ten opzichte van de Ferrariskaart en bevat direct ten zuidoosten van het onderzoeksgedebied een aantal nieuwe gebouwen evenals de aanduiding "Peerdekerkhof" iets verderop ter hoogte van een pleintje. De Popp-kaart (1842-1879) toont een zeer gelijkaardige situatie als op de Atlas der Buurtwegen, maar geeft ook de locatie van een molen aan in de buurt van dit "Peerdekerkhof" en het pleintje (Figuur 19), op of nabij de plaats waar op de Ferrariskaart ook reeds een vrijstaand gebouw stond afgebeeld. Het onderzoeksgedebied zelf is op de Popp-kaart gelegen op percelen 89a, b en c die op de Atlas der Buurtwegen als één perceel zijn afgebakend. De Vandermaelen-kaart is weinig informatief (Figuur 20).

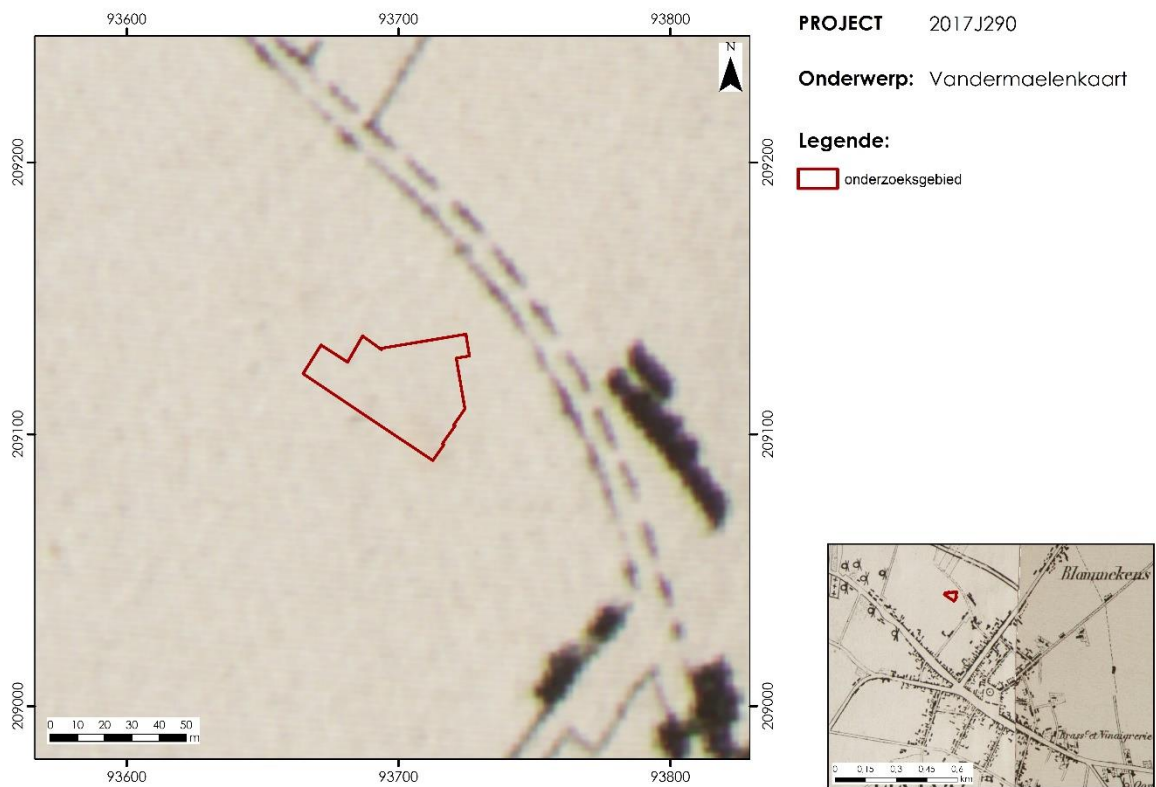
Figuur 17: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Ferraris-kaart (1777) (bron: Geopunt / A-IV).

Figuur 18: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen (c. 1840) (bron: Geopunt / A-IV).

Figuur 19: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Popp-kaart (1842-1879) (bron: Geopunt / A-IV).

Figuur 20: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vandermaelen-kaart (1846-1854) (bron: Geopunt / A-IV).

1.2.3 Archeologische context

Het onderzoeksgebied ligt in de archeoregio Zandstreek (Figuur 21). Volgens het geoportaal van Onroerend Erfgoed behoort het tot een vastgestelde archeologische zone, met name de historische stadskern van Eeklo, dat haar stadsrechten verkreeg in 1240. Deze stadskern werd samen met 57 andere historische stadskernen via ministerieel besluit in 2016 als archeologische zone aangeduid omwille van de vermoede aanwezigheid en verwachte voldoende goede bewaring van archeologische waarden. De afbakening van vastgestelde archeologische zones gebeurt op basis van archeologische waarnemingen, landschappelijke, topografische, bodemkundige, historische of andere gegevens¹. In de inventaris is de historische stadskern van Eeklo opgenomen als erfgoedobject onder record 300594 en in het kader hiervan uitvoerig beschreven en geëvalueerd door Koen de Groot in 2015². Hieruit blijkt dat de afbakening van deze zone vooral gebeurde op basis van de historische kaarten van Pourbus (1561-1571), Ferraris (1771-1778) en het gereduceerd kadaster (1851), en niet zozeer op basis van concrete archeologische vaststellingen. De afbakening van de stadskern, die nooit omgeven werd door stadsmuren, werd als volgt gemotiveerd en geëvalueerd:

"Een deel van de zone is bebouwd; hoe groot de verstoring van de bodem is, is moeilijk in te schatten, deze zal alvast sterk variëren naargelang de plaats en de aard van de bebouwing. [...] De bewaring van organische materialen is moeilijk in te schatten, en hangt sterk af van zeer plaatselijke bodemomstandigheden. Er is een grotere kans op bewaring in de nattere zandbodems, en in diepere archeologische structuren zoals grachten, waterputten en beerputten. Eeklo is één van de weinige middeleeuwse steden in Vlaanderen die nooit een eigen stadswalling gehad heeft. Als historisch, stedelijk centrum bevat ze echter de typische samenstelling van een oude stadskern, waarin een diep bodemarchief aanwezig is."

Nog volgens het geoportaal van Onroerend Erfgoed ligt het onderzoeksgebied niet in een gebied waar geen archeologie meer verwacht kan worden. In het gebied zijn ook nog geen archeologische vindplaatsen gekend en is nog geen (geregistreerd) archeologisch onderzoek uitgevoerd.

Een overzicht van gekende archeologische CAI-vindplaatsen uit de directe omgeving van het onderzoeksgebied is opgenomen in Figuur 21. De CAI telt voor het grondgebied van Eeklo momenteel slechts 34 records. Een samenvattend overzicht van de relatie tussen de ouderdom van deze vindplaatsen en de methodes die de resten aan het licht brachten is opgenomen in Tabel 1. Hieruit blijkt dat het vooral gaat om middeleeuwse of post-middeleeuwse vondsten (N=30) en in beduidend mindere mate om vondsten uit oudere perioden, met name mesolithicum (N=1), neolithicum (N=2), ijzertijd (N=1) of Romeinse tijd (N=1). Vindplaatsen uit het paleolithicum en de bronstijd werden voornamelijk niet gerapporteerd, terwijl voor één op vijf van de vondstlocaties geen nadere chronologische toewijzing beschikbaar is. Deze relatief beperkte kennis is vermoedelijk grotendeels te wijten aan de beperkte stand van het archeologisch onderzoek.

¹ Voor meer details omtrent vastgestelde archeologische zones, zie:

<https://www.onroerenderfgoed.be/nl/onderzoek/wetenschappelijke-inventarissen/inventaris-van-de-archeologische-zones/>.

Voor meer details omtrent historische stadskernen die werden vastgesteld als archeologische zone, zie:

<https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/archeologische-zones-in-historische-stadskernen>.

Voor informatie omtrent de historische stadskern van Eeklo als vastgestelde archeologische zone, zie:

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/11886> en
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/300594>.

² Zie Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Historische stadskern van Eeklo [online],

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/300594> (geraadpleegd op 14 november 2017).

	luchtfotografie	toevalsvondst	Metaaldetectie	Veldprospectie	boringen	Mechanische prospectie	Opgraving	?	TOTAAL
ST / NT							1		1
ST / YT								1	1
M / N					1				1
N							1		1
RT		1							1
ME							1	10	11
ME / NT / NST			1						1
NT								7	7
NT / NST						1			1
NST						2			2
?	3			1		1	1	1	7
TOTAAL	3	1	1	1	1	4	3	20	34

Tabel 1: Overzicht van de relatie tussen het uitgevoerde onderzoek en de datering van archeologische vindplaatsen uit de CAI (bron: CAI / Agentschap Onroerend Erfgoed)

Legende: ST = Steentijd; P = Paleolithicum; M = Mesolithicum; N = Neolithicum; BT = Bronstijd; YT = IJzertijd; RT = Romeinse Tijd; ME = Middeleeuwen; NT = Nieuwe Tijd; NST = Nieuwste Tijd

1.2.4 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Uit de bureaustudie waarin de huidige kennis omtrent de regionale en lokale landschappelijke, geologische, geomorfologische, bodemkundige en culturele contexten werd geschetst, komt naar voor dat het onderzochte gebied gelegen is op de zwakke noordelijke flank van de grote Laat-Pleistocene dekzandrug Gistel-Maldegem-Stekene, in het bekken van de Brugse Polders. Gedetailleerde bodemkundige informatie van het gebied, dat in de zandstreek ligt, ontbreekt echter, maar gezien de hoge ligging op de dekzandrug gaat het vermoedelijk om drogere zandgronden.

Vanuit archeologisch standpunt behoort het gebied tot de historische stadskern van Eeklo, een op basis van historische (kaart-)bronnen vastgestelde archeologische zone. Archeologisch onderzoek is voornamelijk beperkt gebleven in en rondom het studiegebied. Op basis van de resultaten uit de bureaustudie kan niet helemaal uitgesloten worden dat op geringe diepte archeologische waarden uit alle perioden van de menselijke geschiedenis (Paleolithicum – Nieuwste Tijd) aanwezig zijn.

Een confrontatie van cartografische bronnen uit de 18e, 19e en 20e eeuw toont aan dat het gebied doorheen de recente periode van de geschiedenis verschillende bestemmingen heeft gekend, waaronder een gebruik als bosperceel, braakliggend terrein en sinds de jaren 1970s ook de huidige woningbouw. Sinds de periode jaren 1970 is ook de ruimere omgeving rondom het onderzoeksgebied stilaan grotendeels dicht bebouwd geraakt. De bodemingrepen die gepaard gingen met dit wijzigend landgebruik kunnen hebben geleid tot een verstoring van eventueel aanwezige archeologische resten; dit geldt voor het onderzoeksgebied dan met name vooral voor de aanleg van de huidige woning en de (her-)aanleg van de tuin.

1.2.5 Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

1.2.5.1 *Gemotiveerde tekstuele verwachting*

Tot dusver werd in het gebied nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Door dit gebrek aan gericht onderzoek zijn nog geen archeologische vindplaatsen gekend. Toch kan op basis van de bureaustudie niet gesteld worden dat in het gebied geen archeologische vindplaatsen aanwezig zijn.

Op basis van geologische, geomorfologische, bodemkundige en culturele argumenten kan verwacht worden dat op geringe diepte archeologische vindplaatsen uit de steentijden t/m recente perioden aanwezig zijn die direct bedreigd worden door de geplande ingrepen. Rekening houdend met de aard en de locatie van de ingrepen zal archeologisch vervolgonderzoek echter niet meer leiden tot enige nuttige archeologische kenniswinst. De meest ingrijpende bodemingrepen, geassocieerd met de bouw van de meergezinswoning, vinden plaats op locaties waar de top van de bodem reeds eerder verstoord werd door vroegere ingrepen die gerelateerd zijn aan de bouw van de huidige woning en aanhorige structuren. Aangezien de bestaande noch de geplande woning onderkelderd zijn, zullen eventueel dieper gelegen archeologische waarden (zoals bijvoorbeeld afgedekte midden- en laat-paleolithische steentijdresten) niet direct bedreigd worden. De overige geplande ingrepen die gepaard gaan met de aanleg van de aanhorige infrastructuur (parkeerplaatsen, opritten, tuinaanleg, etc.) zijn minder ingrijpend en vinden eveneens plaats op locaties waar de top van de bodem voornamelijk door de eerdere tuin(her-)aanleg reeds verstoord werd. Verder is ook de ruimere omgeving rondom het onderzoeksgebied quasi volledig dicht gebouwd, waarbij potentieel aanwezige en ondiep gelegen archeologische waarden in de ruimere omgeving vermoedelijk ook grotendeels verstoord of volledig vernield werden.

Hoewel het onderzoeksgebied zich in de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Eeklo bevindt, met name in het noordelijke, toen grotendeels onbebouwde deel ervan, zijn er geen directe aanwijzingen voorhanden voor intensieve middeleeuwse of post-middeleeuwse activiteiten binnen het onderzoeksgebied die kunnen hebben geleid tot de aanwezigheid van een dik, vrij goed bewaard en zeer gevarieerd bodemarchief die het resultaat zou zijn van een bewoningsgeschiedenis van meer dan 800 jaar.

Hoewel de aanwezigheid van archeologische waarden in het onderzoeksgebied dus niet helemaal kan worden uitgesloten, en ondanks de ligging ervan binnen de grenzen van een door middel van historisch-cartografische bronnen vastgestelde archeologische zone, kan op basis van de actuele toestand van het gebied wel aangenomen worden dat de top van de bodem waar de bodemingrepen gepland zijn reeds in sterke mate verstoord werd tijdens eerdere werkzaamheden. Archeologische waarden die eventueel met de top van de bodem geassocieerd zouden zijn, zullen daarom ook reeds in sterke mate verstoord of volledig vernield zijn ongeacht de lokale landschappelijke, geo(morfo)logische, bodemkundige en/of culturele contexten. Rekening houdend met de aard van de geplande ingrepen zal archeologisch onderzoek dus niet meer leiden tot enige archeologische kenniswinst.

1.2.5.2 *Zones waar geen archeologisch erfgoed aanwezig is of verwacht wordt*

Het gebied ligt niet in een zone waar geen archeologisch erfgoed meer verwacht wordt. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kunnen geen zones afgebakend worden waar geen archeologisch erfgoed (meer) aanwezig is of verwacht kan worden.

1.2.5.3 *Zones waar archeologisch erfgoed vastgesteld is of verwacht wordt*

In het onderzochte gebied heeft nog geen geregistreerd archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Er is dus nog geen concrete archeologische kennis over het gebied beschikbaar. Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kunnen geen zones afgebakend worden waar met zekerheid archeologisch erfgoed aanwezig is of met quasi zekerheid verwacht kan worden.

1.3 Bijlage

1.3.1 Lijst van figuren

Figuur 1: Ligging van het onderzoeksgebied.

Figuur 2: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de topografische kaart (bron: Geopunt / NGI).

Figuur 3: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de kadasterkaart (bron: Geopunt).

Figuur 4: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de meest recente Orthofoto (bron: Geopunt).

Figuur 5: Overzicht van de bestaande toestand (bron: De Vlaeminck Bouw nv).

Figuur 6: Overzicht van de locatie en aard van de geplande bodemingrepen (bron: De Vlaeminck Bouw nv).

Figuur 7: Funderingsplan van de geplande bodemingrepen (bron: De Vlaeminck Bouw nv).

Figuur 8: Dwarsdoorsnedes van de geplande bodemingrepen (bron: De Vlaeminck Bouw nv).

Figuur 9: Stroomschema met criteria en noodzaak voor een archeologisch vooronderzoek en de opmaak van een archeologienota voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. Het traject en de criteria die van toepassing zijn op de geplande bodemingrepen binnen het huidige project komen overeen met het in zwart aangegeven traject. (bron: aangepast naar https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf)

Figuur 10: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Tertiair geologische kaart (bron: Geopunt / DOV).

Figuur 11: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Quartair geologische kaart (bron: Geopunt / DOV).

Figuur 12: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Bodemassociatiekaart (bron: Geopunt / DOV).

Figuur 13: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Bodemkaart (bron: Geopunt / DOV).

Figuur 14: Hydrografie van het onderzoeksgebied (bron: Geopunt / VMM).

Figuur 15: Het onderzoeksgebied t.o.v. het DHM (macroschaal) (bron: Geopunt / A-IV).

Figuur 16: Het onderzoeksgebied t.o.v. het DHM (microschaal) (bron: Geopunt / A-IV).

Figuur 17: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Ferraris-kaart (1777) (bron: Geopunt / A-IV).

Figuur 18: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen (c. 1840) (bron: Geopunt / A-IV).

Figuur 19: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Popp-kaart (1842-1879) (bron: Geopunt / A-IV).

Figuur 20: Het onderzoeksgebied ten opzichte van de Vandermaelen-kaart (1846-1854) (bron: Geopunt / A-IV).

Figuur 21: Overzicht van de archeologische kennis in de directe omgeving van het projectgebied (bron: CAI / A-OE). Inzet ligging van het onderzoeksgebied t.o.v. de archeoregio's.

1.3.2 Lijst van tabellen

Tabel 1: Overzicht van de relatie tussen het uitgevoerde onderzoek en de datering van archeologische vindplaatsen uit de CAI (bron: CAI / Agentschap Onroerend Erfgoed)

Samenvatting

De Vlaeminck bouw nv plant in de gemeente Eeklo (provincie Oost-Vlaanderen) een aantal bodemingrepen in een gebied van ca. 1608m², gelegen binnen de grenzen van de Vastgestelde Archeologische Zone van de historische stadskern van Eeklo. Het gaat om de afbraak van een bestaande woning en garage gevolgd door de bouw van een nieuwe woning met aanhorende infrastructuur. Volgens de vigerende wet- en regelgeving dient omwille van die reden een archeologisch vooronderzoek te worden uitgevoerd dat resulteert in de opmaak van een archeologienota. GATE werd door de initiatiefnemer aangesteld om deze archeologienota op te maken. Het vooronderzoek bestond uit bureauonderzoek.

Het bureauonderzoek (projectcode: 2017J290). Tijdens het bureauonderzoek werd het onderzoeksgebied en haar directe omgeving in functie van de geplande bodemingrepen en het archeologisch potentieel in een landschappelijk, historisch en archeologisch kader geplaatst op basis van een literatuurstudie en een fysisch-, historisch- en archeologisch-cartografisch onderzoek. Hieruit kwam naar voor dat het gebied zich op de grote Pleistocene dekzandrug Gistel-Stekene bevindt, net ten noorden van de historische stadskern van Eeklo. In en rondom het dichtbebouwde gebied zijn vooralsnog geen archeologische vindplaatsen gekend en is nauwelijks archeologisch onderzoek uitgevoerd. Hoewel de aanwezigheid van archeologische waarden in het onderzoeksgebied niet helemaal kan worden uitgesloten kan op basis van de actuele toestand wel aangenomen worden dat de top van de bodem waar de ingrepen gepland zijn reeds in sterke mate verstoord werd tijdens eerdere werkzaamheden gerelateerd aan de bouw van de huidige woning en infrastructuur. Archeologische waarden die eventueel met de top van de bodem geassocieerd zouden zijn, zullen daarom ook reeds in sterke mate verstoord of volledig vernield zijn ongeacht de lokale landschappelijke, geo(morfo)logische, bodemkundige en/of culturele contexten. Rekening houdend met de aard van de geplande ingrepen zal verder archeologisch onderzoek vanuit een kosten-baten overweging dus niet meer leiden tot enige archeologische kenniswinst.

Bibliografie

Digitale bronnen:

- www.geopunt.be
- www.dov.vlaanderen.be
- <https://geo.onroerenderfgoed.be>
- <https://cai.onroerenderfgoed.be>

Literatuur

De Moor G. & Van de Velde D. 1994. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart. Kaartblad 13. Brugge.* Gent/Brussel.

Jacobs P., Marechal R., De Ceukelaire M. & Sevens E. 1993. *Toelichtingen bij de Geologische Kaart van België. Vlaams Gewest. Kaartblad 13. Brugge. Schaal 1:50.000.* Brussel.

Pille F. 2001. *Ondergang en wederopbouw van de Eeklose molens (1580-1650). De Eeklose Dobbelgebakkene (HGK Eeklo) 10, 1: 2-11.*

Vanoverbeke R. & Krekelbergh N. 2015. *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Eeklo, Molenstraat.* Gent (= BAAC Vlaanderen rapport 123).